2 of 24 DOCUMENTS

NRC HANDELSBLAD
NRC Handelsblad

27 januari 2010 woensdag

Opknippen van banken is niet nodig, scheid ze intern

SECTION: OPINIE; Blz. 7

LENGTH: 864 woorden

SAMENVATTING

De voorstellen van Obama voor de bankwereld zijn rigoureus. Het is al genoeg om via holdings de banken intern te scheiden, betoogt **Arnoud** W.A. **Boot.** Ondervraag DNB hierover.

VOLLEDIGE TEKST:

President Obama stelt structurele maatregelen voor om banken aan banden te leggen. Banken zouden niet meer mogen investeren voor 'eigen rekening', lees gokken à la Las Vegas, ze mogen niet te groot zijn en ook hun investeringen in hedgefondsen en private equitypartijen worden aan banden gelegd.

De voorstellen van Obama komen precies op tijd voor de commissie-De Wit die in Nederland de kredietcrisis onderzoekt. De specialisten die tot zij tot nu toe aanhoorde, kwamen niet verder dan dat het toezicht scherper moet en het kapitaal van banken omhoog. De opening die Obama verschaft, wordt terecht omarmd door minister Bos (Financiën, PvdA).

Voor wie het nog niet in de gaten heeft - dit is een totale verandering van het speelveld. Structurele ingrepen stonden niet op de agenda, en nu wel. Ongetwijfeld heeft meegespeeld dat het internationale bankwezen verziekt is door hebzucht, geen zelfreinigend vermogen heeft laten zien en dus op eigen kracht niet tot verbetering komt. Nederlandse banken staan hier grotendeels buiten, maar de negatieve opmerkingen over collega-bankiers voor de commissie-De Wit doen het ergste vrezen. Tussen de regels door klonk dat men zich vroeg of laat gedwongen voelt om mee te doen.

Kern van het probleem is dat het bankwezen niet opereert als smeerolie voor de economie, maar als zelfstandige winstmachine zonder kompas. Zo staan al de innovaties die uit het bankwezen komen, in een kwaad daglicht. Paul Volcker, de oud-voorzitter van de Amerikaanse Centrale bank en geestelijke vader achter Obama's voorstellen, liet zich ontvallen dat de enige zinvolle innovatie in het bankwezen over de afgelopen 30 jaar de betaalautomaat is geweest - en die is niet door bankiers uitgevonden. Dit is ongetwijfeld te extreem, maar als de financiële sector winstgevender is dan de rest van het bedrijfsleven bij elkaar, dan is er iets mis. Op het eind van de dag is de financiële sector immers de smeerolie van de economie. Zij 'maakt' niets, maar zorgt dat de economie als geheel beter kan functioneren.

Sleutel tot de oplossing is een duidelijke diagnose van het probleem. Informatietechnologie geef ik een doorslaggevende rol. Het heeft gezorgd voor het in elkaar doen opgaan van financiële instellingen en financiële markten en geeft een ongekende dynamiek. Dit proces verloopt via financiële innovaties, zoals securitisatie, waardoor bankactiva verhandelbaar worden in de financiële markten. Maar ook via allerlei onderlinge leningen en over-the-counter transacties zit alles aan elkaar vast.

Een bank kan in een handomdraai zijn risicoprofiel veranderen. Financiële markten zijn hiertoe instrumenteel. En erger, het impulsieve gedrag dat hierdoor mogelijk is, is uitermate gevoelig voor kuddegedrag. Iedereen vliegt dus tegelijk dezelfde kant op. Dit zorgt voor systeemrisico: iedereen zit tegelijkertijd verkeerd.

De conclusie kan niet anders zijn dan dat de dynamiek die informatietechnologie heeft losgemaakt, de financiële sector onbeheersbaar heeft gemaakt. We ontkomen niet aan een gedeeltelijke ontrafeling van de financiële sector. Dat is wat Obama doet door banken te verbieden te handelen voor eigen rekening. Zijn voorstellen lijken iets op de Glass Steagall Act uit 1933 die tot 1999 in de VS het 'normale' bankieren (spaarbanken) scheidde van het zakelijk bankieren (activiteiten op de financiële markt). Het eerste is het meer 'huis, tuin en keukenbankieren': spaargelden aantrekken, betalingsverkeer verzorgen en het traditionele bancaire kredietbedrijf. Het tweede is alles wat met financiële markten te maken heeft, inderdaad het 'gokken' à la Las Vegas, maar ook het naar de beurs brengen van een onderneming of bedrijven helpen met het uitgeven van obligaties.

Het is zeer de vraag of het herinvoeren van een dergelijke scheiding wenselijk is. Het geven van een lening aan een bedrijf of het verzorgen voor datzelfde bedrijf van de plaatsing van een lening in de financiële markt (obligatie-emissie) zijn geen onverenigbare activiteiten. Toch is het afzonderen van de activiteiten belangrijk. Banken opknippen is hiervoor niet per se nodig. De OESO heeft voorgesteld om via holdingstructuren banken intern te ontrafelen zonder ze op te splitsen. Het 'publieke' deel van banken (deposito's, betalingsverkeer, etcetera) zou intern veiliggesteld kunnen worden van de risico's die andere activiteiten met zich meebrengen. Deze scheiding zou het leven van de toezichthouders aanmerkelijk vergemakkelijken.

Aan de commissie-De Wit nu de opdracht om De Nederlandsche Bank (DNB) hierover te ondervragen. De invalshoek moet dus niet zijn dat DNB het allemaal verkeerd heeft gedaan, maar juist om van DNB te horen welke structuur gewenst is voor effectief toezicht. Voor DNB vraagt dit enige intellectuele veerkracht. Tot voor kort dacht zij elke complexiteit aan te kunnen, en nog steeds lijkt ze te denken dat met een beetje meer instrumentarium het allemaal te behappen is. Dit is een illusie.

Een bank kan in een handomdraai zijn risicoprofiel veranderen

LOAD-DATE: January 27, 2010

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

GRAPHIC: Tekening Hajo

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: NRC Handelsblad

Copyright 2010 PCM Uitgevers B.V.
All Rights Reserved